

روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

ستاد کل نیروهای مسلح
مرجع تصویب: ستاد کل نیروهای مسلح
شماره ویژه نامه: ۱۱۰۱

سه‌شنبه، ۱۵ آبان ۱۳۹۷

سال هفتاد و چهار شماره ۲۱۴۵۳

آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۸ قانون احکام دائمی و بند(پ) ماده ۱۰۶ و ماده ۱۰۹ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه کشور

۲/۸/۱۳۹۷

شماره ۱۰۴۵/۱/۱۶۰۱۱

جناب آقای دکتر مجید اکبرپور

مدیرعامل محترم روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

به پیوست آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۸ قانون احکام دائمی و بند (پ) ماده ۱۰۶ و ماده ۱۰۹ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه کشور که در تاریخ ۲۷/۶/۱۳۹۷ در بیست و هفتمین جلسه کمیته دائمی (شورای عالی) پدافند غیرعامل کشور به تصویب رسیده و به استناد اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدظله‌العالی) تحت شماره ۱۰۴۰/۱/۱۶۰ به تاریخ ۷/۷/۱۳۹۷ جهت اجرا ابلاغ گردیده، ارسال می‌گردد.

دبیرکمیته دائمی و رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور

سرتیپ پاسدار غلامرضا جلالی

مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدظله‌العالی):

« هر ملتی هم که به فکر دفاع از خود نباشد و خود را آماده نکند در واقع زنده نیست، هر ملتی هم که اهمیت دفاع را درک نکند به یک معنا زنده نیست، ما نمی‌توانیم چشم و قدرت تحلیل داشته باشیم توطئه عمیق عناد آمیز استکبار علیه اسلام و انقلاب و نظام اسلامی را ببینیم در عین حال به فکر دفاع نباشیم خدا آن روز را نیاورد که این ملت و برگزیدگانش از تهاجم عنودانه خبثت آمیز استکبار جهانی و در رأس آنها آمریکا دچار غفلت بشود.»

وزیر محترم کشور**وزیر محترم دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح****معاون محترم رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور****رئیس محترم کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی****سردار معاون محترم هماهنگ کننده ستادکل نیروهای مسلح****سردار رئیس محترم سازمان پدافند غیرعامل کشور**

به استناد ماده ۸ اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدظله العالی) در تاریخ ۲۷/۰۶/۱۳۹۷ بیست و هفتمین جلسه کمیته دائمی (شورای عالی) پدافند غیرعامل کشور تشکیل و آیین نامه اجرایی ماده ۵۸ قانون احکام دائمی و بند (پ) ماده ۱۰۶ و ماده ۱۰۹ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه کشور موضوع ماده نه اساسنامه، پیشنهادی آن سازمان را بررسی و به شرح زیر تصویب نمود:

آیین نامه اجرایی ماده ۵۸ قانون احکام دائمی و بند (پ) ماده ۱۰۶**و ماده ۱۰۹ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه کشور****مقدمه**

تصویب بند پیشنهادی ستادکل نیروهای مسلح در موضوع پدافند غیرعامل در سال ۱۳۸۴ توسط مجلس شورای اسلامی و درج آن در قانون برنامه پنجساله چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران، بعنوان اولین گام پیرامون قانون گذاری در مباحث پدافند غیرعامل محسوب می گردد که پیرو آن آیین نامه اجرایی مربوطه با عنوان آیین نامه اجرایی بند ۱۱ ماده ۱۲۱ قانون برنامه چهارم توسعه کشور از طرف دولت وقت ابلاغ شد. تکرار این بند تحت عنوان بند ک ماده ۲۰۱ در قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه کشور و اخذ تأییدیه بر آیین نامه اجرایی آن از مقام معظم رهبری و نیز تصویب اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور توسط معظم له، منجر به پیشنهاد ماده ۵۸ قانون احکام دائمی در موضوع پدافند غیرعامل از طرف دولت در سال ۱۳۹۵ و تصویب آن در مجلس شورای اسلامی شد.

ماده ۵۸ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور با توجه به وجود ۲ آیین نامه اجرایی برای احکام سابق در برنامه های چهارم و پنجم و بند (پ) ماده ۱۰۶ و ماده ۱۰۹ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه کشور به دلیل تغییر شرایط پیش گفته نیاز به تبیین، تعریف و شفاف سازی مفاهیم و تدوین فرآیند اجرای آن دارد که آئین نامه حاضر به این منظور تهیه و تدوین می گردد.

ماده ۱- هدف

اجرائی نمودن، تبیین مفاهیم و جهت دهی و هماهنگی دستگاه ها، روان سازی و تسهیل در اجرای ماده ۵۸ قانون احکام دائمی و بند (پ) ماده ۱۰۶ و ماده ۱۰۹ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه کشور

ماده ۲- اسناد بالا دستی مرتبط

(۱) تدابیر و فرامین ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

(۲) سیاست های کلی نظام در حوزه پدافند غیرعامل و سایر حوزه های مرتبط

(۳) سیاست های دفاعی کشور

۴) اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور، مصوب مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

۵) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور و قانون برنامه پنجساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران

۶) مصوبات شورای عالی فضای مجازی

ماده ۲. تعاریف و اختصارات

اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در این آئین نامه دارای مفاهیم و معانی مشروح مربوط زیر است:

۱) پدافند غیرعامل: مجموعه اقدامات غیرمسلحانه که موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب‌پذیری، تداوم فعالیت‌های ضروری، ارتقاء پایداری ملی و تسهیل مدیریت بحران در مقابل تهدیدات و اقدامات نظامی دشمن می‌شود.

۲) اصول پدافند غیرعامل: عبارت است از مفاهیم بنیادین دفاعی که دستیابی به اهداف پدافند غیرعامل را تسهیل و تضمین می‌نماید.

۳) کمیته دائمی: کمیته دائمی پدافند غیرعامل

۴) سازمان: سازمان پدافند غیرعامل کشور

۵) اماکن و تاسیسات حیاتی: اماکن و تاسیساتی هستند که چنانچه تمام و یا قسمتی از آن مورد تعرض، تخریب واقع شود و یا به کنترل دشمن درآیند، خسارت جبران‌ناپذیری به کشور وارد می‌شود و یا زندگی عادی مردم دچار اختلال می‌گردد.

۶) اماکن و تاسیسات حساس: اماکن و تاسیساتی هستند که چنانچه تمام و یا قسمتی از آن مورد تعرض، تخریب واقع شود و یا به اشغال و کنترل دشمن درآیند، زیان کلی به کشور وارد شود و یا زندگی مردم تا حدودی مختل می‌گردد.

۷) اماکن و تاسیسات مهم: اماکن و تاسیساتی هستند که چنانچه تمام و یا قسمتی از آن مورد تعرض و تخریب واقع شده و یا به اشغال و کنترل دشمن درآیند، مشکلاتی برای کشور ایجاد می‌شود و یا زندگی عادی بخشی از مردم مختل می‌گردد.

۸) طرح‌های حساس و مهم: به طرح‌هایی که اجرای آنها منجر به ایجاد اماکن و تاسیسات حیاتی، حساس و مهم می‌شود اطلاق می‌گردد.

۹) تاسیسات زیربنایی: عبارت است از تاسیسات زیرساختی مانند برق، گاز، راه، انرژی، ارتباطات و فناوری اطلاعات و امثال آن است که تامین نیازهای اساسی، اداره امور شهر، استان و کشور و تداوم حیات و فعالیت مردم به آن وابسته است.

۱۰) شریان‌های اصلی و حیاتی: به شبکه‌های زیرساختی و ارتباطی که نقش اصلی و حیاتی در تامین نیازهای اساسی اداره کشور و امور مردم را دارند اطلاق می‌شود.

۱۱) سوانح غیرطبیعی: به سوانح انسان‌ساخت ناشی از جنگ، درگیری‌های مسلحانه و امثال آن، که در عملکرد جامعه اختلال جدی ایجاد نماید و منجر به خسارات زیست محیطی، مادی و بشری شود سوانح غیرطبیعی گفته می‌شود.

۱۲) سامانه پایش، هشدار، خنثی‌سازی: به مجموعه‌ای نظام یافته و منسجم از سخت‌افزار و نرم‌افزارهایی که در یک شبکه به هم پیوسته و هوشمند سازماندهی و ساماندهی شده و تهدیدات متصور بر مراکز و زیرساخت‌های حیاتی، حساس و مهم را مراقبت و پایش نموده و احتمال و امکان بروز تهدید را اعلام و خنثی‌سازی آن را راهبری می‌نماید، گفته می‌شود.

۱۳) تهدیدات نوین: توانایی و استعداد دشمن در استفاده از سلاح غیرمتعارف از جمله زیستی، شیمیایی، هسته‌ای، الکترومغناطیس، سایبری و فناورانه برای ایجاد خطر و آسیب به جمعیت، محیط زیست و حیات انسانی و موجودات زنده تهدیدات نوین

گفته می‌شود.

۱۴) دستگاه اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری: کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم تصریح و یا ذکر نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، دستگاه‌های اجرایی نامیده می‌شوند.

ماده ۴- حوزه شمول آیین‌نامه

- ۱) کلیه مراکز، تاسیسات و شریان‌های حیاتی، حساس و مهم موجود در حال بهره‌برداری، در حال ساخت و طرح‌های در دست مطالعه
- ۲) کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری
- ۳) عموم مردم شامل اقشار، صنوف، کارمندان و کارگران

ماده ۵- وظایف دستگاه‌ها

الف: رعایت اصول پدافند غیرعامل در مطالعه، طراحی، و اجرای طرح‌های حساس و مهم و نیز تاسیسات زیربنایی و ساختمان‌های حساس و شریان‌های اصلی و حیاتی کشور

۱) سازمان موظف است معیارها و الگوی سطح‌بندی اماکن و تاسیسات حیاتی و حساس و مهم را تهیه و پس از تصویب کمیته دائمی به دستگاه‌های ملی و استانی ابلاغ نماید.

۲) دستگاه‌های اجرایی موظفند تاسیسات زیربنایی و ساختمان‌های موجود، در حال ساخت، و طرح‌های حساس و مهم در دست مطالعه خود را براساس دستورالعمل ابلاغی سازمان سطح‌بندی و جهت تصویب به سازمان پیشنهاد کنند.

۳) دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی موظفند طرح مصون‌سازی تاسیسات زیربنایی، ساختمان‌های حساس و شریان‌های اصلی و حیاتی خود را با بکارگیری مشاورین ذی‌صلاح و مورد تأیید سازمان تهیه و پس از تأیید سازمان از منابع دستگاه مربوطه اجرا نمایند.

۴) سازمان موظف است مطالعه، طراحی و اجرای طرح مصون‌سازی و کاهش آسیب‌پذیری دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی را راهبری و بر اجرای آن نظارت کند.

تبصره: سازمان موظف است طرح‌های مصون‌سازی تاسیسات زیربنایی ساختمان حساس و شریان‌های اصلی و حیاتی را براساس اصول و ملاحظات پدافند غیرعامل مصوب کمیته دائمی، تصویب و حسب مورد، تصویب طرح‌های پدافند غیرعامل مراکز مهم را به کمیته پدافند غیرعامل دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی تفویض کند.

ب: آموزش عموم مردم توسط دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده ۵ قانون خدمات کشوری به منظور پیشگیری و کاهش مخاطرات ناشی از سوانح غیرطبیعی

۱) دستگاه‌های اجرای ملی و استانی مکلفند براساس سیاست‌های آموزشی ابلاغی سازمان طرح درس، محتوا و برنامه لازم برای آموزش مخاطبین خود را در موضوعات پیشگیری و کاهش مخاطرات ناشی از سوانح غیرطبیعی تهیه و در برنامه‌های آموزشی سالانه خود درج و اجرا نمایند.

۲) دستگاه‌های آموزشی و فرهنگی کشور اعم از: سازمان صدا و سیما، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت آموزش و پرورش، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، حوزه‌های علمیه، جمعیت هلال‌احمر و شهرداری‌ها و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط مکلفند برنامه‌ها و متون آموزشی پدافند غیرعامل برای عموم مردم را براساس سیاست‌های آموزشی سازمان تهیه و پس از تأیید سازمان در برنامه‌های سالانه خود درج و بر اجرای آن نظارت کنند.

۳) سایر دستگاه‌های اجرایی مشمول قانون مکلفند برنامه‌های آموزشی کارکنان و جامعه مخاطب خود را متناسب با سیاست‌های آموزشی پدافند غیرعامل اجرا کنند.

۴) سازمان امور اداری و استخدامی کشور موظف است آموزش پدافند غیرعامل را در برنامه دوره‌های ضمن خدمت کارکنان لحاظ و بر اجرای آن نظارت کند.

۵) دستگاه‌های اجرایی مشمول این ماده موظفند با اجرای رزمایش دوره‌ای و نوبه‌ای آموزش‌ها و آمادگی کارکنان و جامعه مخاطب خود را براساس تقویم، برنامه و سناریوهای ابلاغی و نظارت سازمان ارزیابی و کنترل کنند.

۶) نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران مفاد آموزشی پدافند غیرعامل را مطابق با سیاست‌های آموزشی ستادکل نیروهای مسلح در دوره آموزشی نیروها اعم از پایور و وظیفه، لحاظ و بر اجرای آن نظارت کنند.

۷) سازمان موظف است به‌منظور آموزش، رزمایش و فرهنگ‌سازی پدافند غیرعامل با همکاری وزارت کشور نسبت به کمک به تشکیل سازمان‌های مردم‌نهاد در حوزه پدافند غیرعامل به عنوان نهاد همکار اقدام و فعالیت آنها در این حوزه را نظارت و راهبری نماید.

۸) سازمان بسیج مستضعفین موظف است با نظارت و راهبری سازمان، آموزش، رزمایش و فرهنگ‌سازی پدافند غیرعامل سایر اقشار کشور را با همکاری بسیج دستگاه‌های اجرایی و سازمان‌های مردم‌نهاد اجرا نماید.

ب: ایجاد سامانه پایش، هشدار، خنثی‌سازی در خصوص تهدیدات نوین در مراکز مذکور

۱) دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی موظفند برابر مصوبه شماره ۸۰۴/۱/۱۶۰ مورخ ۱۳۹۴/۱۴/۱۱ کمیته دائمی سامانه رصد، پایش و تشخیص را مبتنی بر تهدیدات نوین با استفاده از شبکه ارتباطی امن و پایدار ایجاد نمایند.

۲) سازمان دستورالعمل و نظامات هشدار، ایجاد آمادگی، پیشگیری، خنثی‌سازی و آمادگی مقابله با تهدیدات نوین و پیامدهای آن را تهیه و به دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ نماید.

۳) دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی موظفند اقدامات لازم جهت آموزش، تمرین، رزمایش و عملیات خنثی‌سازی پیامدهای ناشی از تهدیدات نوین را بصورت نوبه‌ای و برنامه‌ای با هدایت و راهبری سازمان، انجام دهند.

۴) دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی موظفند سامانه پدافند رایانیک (سایبری) دستگاه خود را در سطح ملی و استانی مبتنی بر نظام پدافند سایبری مصوب کمیته دائمی، با هماهنگی و راهبری سازمان به‌شرح زیر ایجاد و فعال نمایند؛

- نظام رصد، پایش، تشخیص و هشداردهی تهدیدات سایبری
- نظام تعیین وضعیت و مدیریت صحنه پدافند سایبری و پاسخ
- نظام کاهش آسیب‌پذیری، مصون‌سازی و مقاوم‌سازی زیرساخت‌های سایبری
- نظام آموزش، تمرین، رزمایش و ارتقای آمادگی و برگزاری رزمایش

۵) سازمان/ قرارگاه پدافند سایبری موظف است سامانه رصد، پایش، تشخیص و هشدار تهدیدات و آسیب‌پذیری‌های سایبری ملی را بر اساس تدابیر ستادکل نیروهای مسلح در سطح ملی و استانی ساماندهی، راه‌اندازی، فعال و ارتباط آن را با مرکز ملی سایبری و سامانه دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی برقرار نماید.

۶) سازمان/ قرارگاه پدافند سایبری موظف است با هدف مصون‌سازی و بی‌اثر کردن تهدیدات سایبری، نظام پدافند سایبری سرمایه‌های ملی سایبری و سرمایه‌های وابسته به‌سایبر (حیاتی، حساس و مهم) را تهیه، تدوین و اجرا نماید.

۷) دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی که سرمایه‌های ملی سایبری و سرمایه‌های وابسته به سایبر (حیاتی، حساس و مهم) را در اختیار دارند موظف‌اند به منظور جلوگیری از نفوذ و مختل نمودن سامانه‌های نرم‌افزاری دستگاه‌های ذی‌ربط و توسعه آمادگی‌ها، مدیران و کارکنان خود را بر اساس نظام آموزش پدافند سایبری مصوب کمیته دائمی و هدایت و راهبری سازمان آموزش داده و توانمند نمایند.

۸) سازمان/ قرارگاه پدافند سایبری موظف است ضمن هماهنگی و هم‌افزایی با مرکز ملی فضای مجازی (سایبری)، اجرای پدافند سایبری در دستگاه‌های اجرایی را هدایت، راهبری و نظارت نموده و بصورت سالیانه اقدامات این حوزه را به کمیته دائمی گزارش کند.

۹) به منظور ایجاد هماهنگی بین اقدامات و برنامه‌های پدافند سایبری در دستگاه‌های اجرایی "کمیته هماهنگی پدافند سایبری" با مسئولیت سازمان/قرارگاه پدافند سایبری و عضویت مرکز راهبردی افتا (امنیت فضای تبادل اطلاعات)، مرکز ماهر (مدیریت امداد و هماهنگی رخدادهای رایانه‌ای)، فرماندهی سایبر الکترونیک سپاه و پلیس فتا تشکیل می‌شود و اقدامات رده‌های ذکر شده و راهبردهای پدافند سایبری را در اجرا هم‌افزایی و هماهنگ می‌نماید.

ت: سایر وظایف

۱) سازمان برنامه و بودجه مسئول لحاظ نمودن مصوبات کمیته دائمی در خصوص نظام و ضوابط فنی مصوب در قالب ضوابط و معیارهای فنی به دستگاه‌های اجرایی می‌باشد.

۲) دستگاه‌های اجرایی موظف‌اند اعتبار مربوط به رعایت اصول و مقررات پدافند غیرعامل در طرح‌های مصوب، در دست اجرا و در دست مطالعه‌ای که اعتبار آنها از محل بودجه عمومی کشور تأمین می‌گردد را ضمن اعتبار سالانه دستگاه مربوط پیش‌بینی کنند.

۳) سازمان برنامه و بودجه اعتبار موردنیاز برای اجرای طرح‌های پدافند غیرعامل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید مربوط به دستگاه‌هایی که از محل بودجه عمومی کشور تأمین اعتبار می‌گردند را براساس مصوبات کمیته دائمی و پیشنهاد دستگاه‌های اجرایی و با رعایت مفاد ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۳) را در لایحه بودجه سالیانه کشور پیش‌بینی و به تفکیک سال‌های برنامه توسعه و سال‌های بعد منظور و در مبادله موافقت‌نامه با دستگاه مربوط درج می‌کند.

۴) کلیه شرکت‌های موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری موظف‌اند اعتبار موردنیاز برای طرح‌های پدافند غیرعامل مربوط به مراکز در حال بهره‌برداری، در دست اجرا یا در دست مطالعه مربوط را از محل منابع داخلی پیش‌بینی و تأمین کنند.

۵) رعایت اصول پدافند غیرعامل در تمامی طرح‌های دستگاه‌های اجرائی که از تسهیلات مالی و سرمایه‌گذاری خارجی استفاده می‌کنند به تشخیص سازمان در طراحی، اجرا و بهره‌برداری الزامی است.

ماده ۶ - سازمان موظف است به منظور تسهیل تصویب طرح‌های مشمول بند (پ) ماده ۱۰۶ قانون برنامه ششم توسعه ج.ا.ا شیوه‌نامه و الزامات تصویب طرح‌های مشمول این بند را حداکثر ظرف ۳ ماه از ابلاغ این آیین‌نامه تهیه و به تصویب کمیته دائمی برساند.

ماده ۷ - سازمان موظف است بر حسن اجرای این آیین‌نامه نظارت نموده و پیشرفت اقدامات را به کمیته دائمی گزارش کند.

ماده ۸ - این آیین‌نامه در هشت ماده و چهل و نه بند و یک تبصره در تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۲۷ در بیست‌وهفتمین جلسه کمیته دائمی به تصویب رسید.

آیین‌نامه اجرایی ماده ۵۸ قانون احکام دائمی و بند (پ) ماده ۱۰۶ و ماده ۱۰۹ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه کشور مشتمل بر هشت ماده و چهل‌ونه بند و یک تبصره که در تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۲۷ در بیست‌وهفتمین جلسه کمیته دائمی (شورای عالی) پدافند غیرعامل کشور به تصویب رسید، به استناد تبصره یک ماده نه اساسنامه سازمان پدافند غیرعامل کشور مصوب مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا (مدظله العالی) جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

رئیس ستاد کل نیروهای مسلح و کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور

سرلشکر پاسدار محمد باقری